

Tù ni bilo nobenega „peklenskega hrupa“, ki ga „Tagblattova“ „Volksstimme vom Lande“ narodni večini očituje; dr. Bleiweis se je z mirno besedo kampljal z baronom Apfaltrernom za njegov trohljivi predlog. Vitez Vesteneck bi bil morebiti rad delal „höllischen Lärm“, al mladi gospod malo vé in zato je molčal.

„Novicam“ ni bilo treba preroškega duhá, ko so v zadnjem listu rekle, da nasprotniki naši gotovo tudi pri teh volitvah pridejo s slovenskim oklicem na dan, kakor so to storili pri volitvah leta 1867., čeravno se sicer, kakor peklenšček križa, bojijo „kranjskega“, še bolj pa slovenskega jezika.

Leta 1867. je njih glasilo imelo imé: „Kranjci pazite“, zdaj nosi imé: „Kmetje!“ Ravnokar je zlezlo iz Kleinmayerjeve tiskarne na dan in bo šlo križem po deželi.

In kakor so zadnje „Novice“ rekle, da nasprotniki mislijo na kmete naše s tem najbolje pritiskati, ako jih strašijo z deželnimi stroški in jih primejo za „mošnjo“, tako se je res tudi zgodilo; — njih oklic „kmetje!“ jim razklada — se vé da vse lažnjivo, kakor smo gori s številkami dokazali — kako je narodna stranka denar zapravljala in „deželo popolnoma pokončala.“ O Turškem svojem srdu zatajujejo celo svojega voditelja deželnega glavarja viteza dr. Kalteneggerja, ki je, kakor smo že povedali, v konečnem govoru zadnjega deželnega zbora očitno rekel: „deželno premoženje se celo nič zmanjšalo ni, skoro da še pomnožilo.“

V listu, ki ga z napisom „Kmetje“ razpošiljajo po deželi, skušajo s številkami ljudi motiti tako-le:

„Leta 1865. pod regimentom nemške večine je bilo za bolnišnico stroškov le 41.300 gld. — za l. 1878. jih je pa narodna večina naštela na 59.700 gld.“ Al lesjaki so zakrili to, da leta 1865. bilo je celo leto bolnikov le 1595, leta 1878. pa jih bo, ker se je l. 1876. narastlo število bolnikov na 2944, in ker se jih vsako leto naraste za 200 več, gotovo 3300. Koliki razloček v številu bolnikov in današnji dragini!

„V norišnici so leta 1865. znašali stroški 6400 gold., za leto 1878. pa so našteti na 29.800 gld.“ Al lesjaki so zopet zakrili to, da leta 1865. bilo je norih le 58, v celem letu 1878. pa jih gotovo bode čez 400. Kako velikansk razloček!

„V najdenišnici bilo je leta 1865. stroškov 19.600 gold., leta 1878. jih bo okoli 27.400 gld.“ Al lesjaki, ki nič ne vedó, so se tù na svoje limanice vsedli; pozabili so, da najdenecv iz prejšnjih let je le še malo ostalo, zdaj pa Ljubljanske najdenišnice več ni, zato bo zadostovalo za najdenecv prejšnjih let 5400 gld., ostalih 21.600 gold. pa morala bode dežela plačevati za najdenecv v tujih najdenišnicah, ker v nobenem deželnem zboru razen gornje Avstrije, kjer imajo Nemci in Lahi večino, niso še odpravili najdenišnice, naše vlačuge pa tje hodijo na porod.

Drugi pot še več o deželnih denarnih in družih zadevah.

Dodatek h Kranjskim volitvam.

Kako liberalci gospodarijo po Slovenskem, kjer imajo večino v deželnem zboru.

Vrli „Slov. Gosp.“ v svojem listu od 7. dne t. m. med drugim poroča iz Štajarskega to-le:

„Število postav zastran ljudske šole je pri nas zopet za eno številko pomnoženo. Svitli cesar so 17. maja tega leta potrdili postavo, katero je liberalno-nemška večina Štajarskih poslancev sklenila zoper voljo slovenskih in konservativno-nemških poslancev. Vsled te postave so krajni, najbolj pa okrajni šolski

sveti zgubili pravico imenovati učitelje, ker ta pravica se je sedaj popolnoma, in izvzemši mesto Gradec, za celo Štajarsko izročila deželnemu svetu v Gradcu. Nemški liberalci se te postave močno veselijo. Bodi jim! Konservativni Nemci je niso in Štajarski Slovenci je veseli biti ne moremo. Vsaj nam je dobro znano, da je večidel le zavaljo nas bila od naših nasprotnikov v deželnem zboru sprožena in vkljub ugovarjanju naših slovenskih poslancev sprejeta.

Naj še omenimo to, kar smo iz Gradca zvedeli takrat, ko se je ta postava snovala. Slovenski poslanec g. dr. Radaj je nagovarjal liberalnega nemškega kmeta in poslanca Groggerja, naj s konservativnimi in slovenskimi poslanci glasuje zoper postavo, ker ta očitno krči dosedanje pravice tistih, ki za šolo največ plačujejo, ter okrajnim šolskim svetom glavno veljavo jemlje. Liberalni kmet se pa izkašlja rekoč: vem, da postava nam kmetom ni ravno ugodna, vendar gospodje so mi zagotovili, da se nam ni treba bati, vse meri le na salamenske Slovence („das Ganze geht eigentlich auf diese sakrischen Windischen da drunten“). Nemški deda je res bil odkritosrčen in je le izustil, kar so naši slovenski poslanci itak že dobro vedeli, le opravili niso nič zoper liberalno nemško večino. Postavo je večina sprejela, ministerstvo odobrilo in tako je prišlo, da so jo svitli cesar potrdili. Sicer pa mislimo, da bomo Slovenci še tudi to lju-beznjivost nemških liberalcev srečno prestali. Stranke razpadejo, narodi ostanejo. Tudi liberalna nemška stranka ne bo vekomaj gospodarila. Ali pomnili jo bodo narodi Avstrijski, zlasti slovanski. Ali kje je Slovenec, kje Slovan v Avstriji, kateremu ne bi v spominu ostalo, katerega ne bi speklo ošabno pisarenje nemških liberalnih listov, kakoršno beremo v „Laibacher Tagblattu“: „Aufgabe der liberalen Partei ist es, die Stärkung des slavischen Elements in Oesterreich mit aller Energie und unter Anwendung aller erlaubten Mittel zu verhindern, t. j., naloga liberalne stranke je, ukrepljenje slovanskega življa v Avstriji po vsej sili in z vsemi dopuščenimi sredstvi zabraniti.“ Dobro, to nam je jasno!

Ker se tudi pri nas na Kranjskem ne manjka Štajarskih kmetov Groggerjev, naj bi brali, zakaj se „liberalcem“ na limance vsedajo.

Gospodarske stvari.

Poziv c. k. ministerstva kmetijstva, naj gospodarji sadijo beke.

C. k. ministerstvo kmetijstva je naročilo z dopisom od 18. maja t. l. družbam kmetijskim, naj spodbujajo gospodarje k izrejevanji bek (Korb- oder Bandweide).

V tem dopisu priporoča sl. ministerstvo bekorejo tako-le: V več dolinah so taka zemljišča, katera so mrzla in vlažna, kjer ne raste rada trava, pa se tudi za njivo s pridom obdelati ne dadó. Taka zemljišča pa, če je njih svet le nekoliko globokeji, se dadó z velikim dobičkom zasaditi z bekami. Po bekovih šibah se za pletenino (jerbace, košare itd.) zmirom tudi zunaj dežele toliko poprašuje, da se one lahko in dobro prodadó. Izreja bek in družih vrb*) ni težka, le izbranje bekovišč prizadene nekoliko več stroškov; vzdržanje bekovišč zahteva le to, da se svet plevela čedi

*) Beka spada v vrsto vrb; najimennitniše vrbne sorte so: 1) beka ali košarica, 2) bela ali rumena vrba, 3) rdeča vrba in 4) uhata vrba.

in namaka. Dobro obdelano bekovišče daje 10—12 let gospodarju dohodkov. Od tretjega leta naprej daje z bekami zasajeni svet toliko dobička, da zato obrnjeni kapital daje vsako leto 20—30 odstotkov obresti. Iz tega se razvidi, da dohodki dobro gleštanih bekovišč presegajo dohodke marsikaterega družega poljedeljstva ali vrtnarstva.

Od druge strani pa pletenje jerbesev in družih reči daje obrtnijsk (rokodelsk) zaslužek rodovinom, katere so izurjene v pletenini.

Ministerstvo sklepa to naročilo s tem, da ga je volja pospeševati to izrejo s tem, da se na za to pripravnih krajih vpeljejo učilnice in da ga je volja, študentsko dati izvedenemu gozdarju, da potuje po tujih deželah, kjer se veliko pečajo z umno izrejo bek, in se podučiti, kako z bekorejo drugod ravnajo ter da po dovršenem potovanju doma more tudi podučevati umno bekorejo.

Če se kaže, da v kaki deželi se more povzdigniti in razširiti bekoreja, naj družbe kmetijske to ministerstvu povedó in ob enem nasvetujejo možá, ki bi pripraven bil, na državne stroške podati se na tuje in kar se bo ondi naučil, o tem podučevati domače ljudi.

Podučne stvari.

Našim materam, kako naj izrejajo svoje hčere?

Na to vprašanje odgovarja, kakor časnik „Chemnitzer Nachrichten“ poroča, nek meščan tako-le:

„Dajte jim dobro šolsko omiko in krščansko izrejo. Učite jih prati, perilo likati, nogovice zašivati, gumbe prišivati, lastno si obleko delati in pa pošteno srajco narediti. Učite jih kruh peči, in jed dobro kuhati, ker se s tem marsikaj denarja prihrani, ki se sicer mora v lekarno (apoteko) nositi. Učite jih, da 1 gold. veljá za 100 krajcarjev in da denar varuje le tisti, ki ima manj stroškov, kakor dohodkov, in da vsi, ki več potrosijo, vbožati morajo. Učite jih, da plačana kijklja iz katuna se životu lepše prileže, kakor svilnata na dolg kupljena. Učite jih, da božje podobe, ki jo ima človek, ne pokvarijo s silno tesnimi moderci. Učite jih to in uno reč kupiti, potem pa računati, ali se račun vjema s kupljenimi rečmi. Učite jih zaupanje v-se, pomoč za-se in pa delavnost. Učite jih, da je pošten rokodelc v rokavih, če tudi nič premoženja nima, več vreden, kakor 12 gizdavo oblečenih gosposkih postopačev. Učite jih vrtnarskega dela in veselje proste narave. Učite jih, če imate denar za to, tudi muziko, slikarstvo in kakošno drugo umetnost; al povejte jim, da so to le postranske male reči memo marljivega in umnega gospodinjstva. Učite jih, da na sprehod iti je bolje, kakor se na sprehod voziti, in da divje cvetlice so jako lepe temu, kdor jih pazljivo ogleduje. Učite jih, zaničevati vse, kar se sveti le na videz, in če rekó, da ali ne, morajo zmirrom tudi tako misliti. Učite jih, da sreča zakonska ni odvisna od vnanjega lišpa in tudi ne od denarja moževega, ampak edino le od njegovega značaja. Ako ste vse to svoje hčere učili in so one to razumele, potem dovolite jim mirno, kedar je čas za to prišel, možiti se; potem bodo že same pravo pot našle.“

Politične stvari.

Zakaj so judovski časniki v Avstriji zoper Ruse in držé s Turki.

Večkrat je bilo že omenjeno, da skoro vsi judovski časniki (in teh je veliko) v Avstriji se na vso moč potezajo za Turčijo. Vzroka sta dva. Prvi je sovraštvo do Slovanov sploh, katere Turek najhuje tišči. Drugi vzrok pa je denar ali dobičkarija, kar bomo natančneje dokazali.

Časnikarstvo v Avstriji je prišlo večidel judom v roke, pojudio se je. Zvonec nosi Dunajska turkinja „N. fr. Presse“. Kdor pozná razmere tega lista, se ne bo posebno čudil njegovi pisavi; čuditi bi se bilo marveč, ako bi pisal drugače — pisal bi lastnikom svojim v škodo, ako bi se poganjal za propad Turčije. Ko so se izdale Turške srečke (lozi) in je bila „N. fr. Presse“ prodana neki banki, ta časnik ni več Avstrijski, kajti služil je lastnikom svojim samo za izpeljavo njihovih namenov na vzhodu. Da je od prvega začetka vzhodnih homatij posebno ta list Avstrijo klical na brambo mohamedanstva, godilo se je iz samopridnih namenov onih „bogatinov“, katerih lastnina je „N. Presse“ Njim je veliko ležeče na tem, da se Turčija ohrani. Glavni delničar tega lista je baron Hirsch, ki je po Turškem največ železnic delal. Za to mu je Turška vlada zdaj še lep znesek 11 milijonov frankov dolžna. To je pač vredno, da njegov list Avstrijo kliče Turčiji na pomoč in svoje mnenje prodaja svetu za javno mnenje, da bi tako pritiskal od spodej navzgor. Ako propade Turčija, kdo mu bo dal onih 11 milijonov fr.! Če prav tedaj ta „Turški“ list na vso sapo upije, da je „neodvisen“, kdo mu bo to verjel?

Mnogi drugi veliki časniki, ki so podporniki Turkov, tudi so pojudeni, pa po drugi poti. Rusija je naredila postavne meje oderuštva, in tako si ondi judje ne morejo v kratkem času nabrati velikega bogastva; to pa skli tudi Avstrijske jude, ker judovski rod po vseh deželah „skup drži“. Dalje je Rusija z močno roko iz Ruskih judov naredila judovske Ruse, to je: vsi morajo biti Rusi, če prav so judovske vere; a tudi to jej je naklonilo sovraštvo Avstrijskih časnikarskih judov, ker ti so v prvi vrsti judje in še le po tem Avstrijci ali pa — kaj družega. Kdo se bo toraj čudil temu, da so vsi ti zagnali krik nad Rusijo in si prizadevajo še Avstrijo spraviti v orožje zoper njo!

Vendar mora človek strmeti nad predrznostjo teh listov, ki navdušujejo ljudstvo za stvar, pridu Avstrijske monarhije ravno nasprotno. Kdor vé vzroke, se sicer ne dá zapeljati; al veliko jih je, ki vse, kar beró, verjamejo. To je posebno nevarno pri takih, kateri ves svoj poduk zajemajo le iz enega časnika; taki se nazadnje poprimejo načel in misel svojega lista in tako trobijo v en rog z onimi, ki jih potrebujejo le za svoje samopridne namene. V to veliko pripomore izurjenost in iznajdenost nekaterih časnikarjev, ki umejo dokazati, da črno je belo, belo pa črno, in to, kar ni mogoče, da je mogoče. Posebno Dunajski listi so v temu mojstri. Vsako, samo na sebi še tako škodljivo, neverjetno ali neumno reč vedó ti sukati, rešetati in mesti tako dolgo, da, če jo še z navideznimi razlogi zabelijo, se bralcem kratke pameti popolnoma verjetna zdi. Tako na pr. je nek Dunajsk list na lažnjivi telegram, da je 10.000 Kurdiv (konjikov) vzelo Rusom trdnjavo Ardahansko, brž spisal uvoden članek, v katerem je dokazal, da je to mogoče, akoravno vsak človek vé, da konjiki brez topov ne bodo vzeli trdnjave s topovi vtrjene drugače, ako bi njihovi konji kakor kobilice čez visoko zidovje